

godenwereld, het klassieke Athene, Sparta, kolonies en handel, oorlogvoering, Alexander de Grote, en de Griekse invloed op latere tijdperken.

Het concept en de vormgeving lijken wel afgekeken van de bekende Capitoool-reisgidsen ('de gids die laat zien waar andere alleen over schrijven), wat inhoudt: een smakelijk opgediende dis van wetenswaardigheden, in de vorm van een rijkdom aan fraaie illustraties met bijbehorende summiere uitleg. Elk hoofdstukje biedt na een korte inleiding meestal de volgende ingrediënten: afbeeldingen van gebruiksvoorwerpen, kunst, archi-

tectuur, kleding, wapentuig, enzovoort. Als het moet is er een eenvoudig kaartje. Niet alleen tastbare zaken zoals tempels, ook iets meer abstracte begrippen als 'onderwijs' of 'feestdagen' komen in de illustraties aan bod, net als belangrijke historische figuren zoals Homerus of Perikles. Bij elk hoofdstuk is er telkens één iets ingewikkelder voorwerp dat in een apart kadertje door middel van genummerde details wordt beschreven, bijvoorbeeld een Griekse vaas-schildering of de stierenhal uit de grot van Lascaux. Bijzonder fraai zijn de wat grote afgebeelde, opengewerkte tekeningen, zoals die van het interieur van een Griekse tempel.

Gezien de beperkte opzet (slechts 36 bladzijden, weinig tekst) van deze boeken natuurlijk allerminst een volledig overzicht verwachten; zo ontbreken bekende kunstwerken als de Hermes van Praxiteles; ook is het register niet compleet (onder meer verwijst het niet naar de Venus van Milo op blz. 33) wat de gebruikswaarde vermindert. Niettemin zullen deze fraai uitgevoerde boeken mooi van pas komen bij diverse leerlingopdrachten.

Andere delen uit de reeks 'Kunst en Beschaving' gaan over het oude Egypte, het oude Rome, de Middeleeuwen en de Renaissance. De reeks is bij uitstek geschikt voor de schoolbibliotheek, waar de fraaie boeken naar ik verwacht menige jonge lezer in de ban van het mooie (school)vak geschiedenis zullen brengen.

Jan van Oudheusden

GRIEZELVERHAAL

Tais Teng, *Het goud van de farao* (Elzinga, Amsterdam 2001) De Zwarte Spiegel 2, f29,75.

Een specifiek genre binnen de historische jeugdliteratuur vormen de tijdmachineboeken, boeken waarin hoofdpersonen in de tijd kunnen reizen, zoals bij voorbeeld Dolf Wega in Thea Beckmans *Kruistocht in spijkerbroek* of Henk Vijfschacht in *De tinnen huzaar* van Alet Schouten. Met de snelle technische ontwikkelingen in onze tijd verandert het beeld van zo'n tijdmachine. In plaats van Beckmans materie-transmitter bedacht Tais Teng een zwarte spiegel, die eenmaal als beeldscherm aangezet keuzemogelijkheden biedt voor reizen in de tijd. Na het invullen van een vragenlijst op het beeldscherm kan je door de spiegel stappen en naar een andere tijd en een andere plaats reizen.

Het probleem dat zo'n tijdreiziger in de tijd waarin zij of hij belandde 'verkeerde dingen' zou doen – de dilemma's waar Dolf Wega in *Kruistocht in spijkerbroek* steeds voor stond: hij was erbij, maar wat kon hij doen? – zijn in deze nieuwe tijdmachine ook oplosbaar via de MS Tijdwijzer, versie 7.2, die gaat trillen als de tijdreiziger handelingen wil gaan verrichten, die de loop van de geschiedenis kunnen verstoren. Handig van deze tijdmachine is ook dat de tijdreiziger de taal van het gebied waarheen zij of hij reist in het hoofd meekrijgt. Het gebruik van zo'n tijdmachineconstructie biedt vele mogelijkheden om heden en verleden met elkaar te confronteren, wat op zich zeer verhelderend en zo nu en dan ook heel komisch, maar voor onervaren lezers ook heel verwarrend kan werken.

Tais Teng schreef een verhaal – door de uitgever voorzien van de aanwijzing '9+' en door de bibliotheekdienst "vanaf 11 jaar" – over een Romeins edelman Apuleius en een 21^e eeuwse broer en zus, Mark en Wendy. In een eerder boek – *De zwarte wolven* – zijn die hoofdpersonen via een zwarte spiegel terecht gekomen in de Romeinse tijd. *Het goud van de farao* start met de ontsnapping van het drietal uit Rome via een spiegel in het paleis van Nero zonder dat ze weten naar welke tijd en naar welke plaats ze gaan. Uiteindelijk blijkt dat het Egypte van ongeveer 1200 voor Christus te zijn, ergens midden in de woestijn. Op zoek naar de bewoonde wereld komen ze vlak bij Thebe uit en wonen een tijdje in het grafbouwersdorp vlak bij het Dal van de Koningen. Die grafbouwers blijken ook grafrovers te zijn. Omdat er veel oude ringen in omloop zijn gaat de inspecteur van de graven, Idmon, persoonlijk poolshoogte nemen. Hij blijkt echter ook een tijdreiziger te zijn, die in werkelijkheid Herman heet en afkomstig is uit de toekomst. Als archeoloog gaf hij er de voorkeur aan om tijdelijk in de tijd, die hij wilde onderzoeken, te gaan leven. Toen het drietal dat eenmaal ontdekte – de inspecteur zei 'shit' toen het hem tegenzat – wisten ze ook waar ze een tijdspiegel moesten zoeken. Het lukt Herman via zijn eigen spiegel naar een andere tijd te sturen en zelf terug te keren naar de eigen tijd.

In zijn nawoord meldt Tais Teng dat alle beschreven plaatsen werkelijk bestonden, evenals een aantal mensen, zoals de grafbouwers en de grafrovers. Toch gaat het de schrijver niet echt om de geschiedenis. Het oude Egypte is voor hem het decor voor bloedstollende passages over vervloeking in de farao-graven, compleet met hightech-poppetjes als verdedigers van het graf. Door het hele verhaal loopt ook een weerwolf/jakhalsgeschiedenis, die duidelijk moet maken waarom dit boek onderdeel is van de Griezelsbibliotheek. Tais Teng heeft een bijzonder verfijnde tijdmachine ontworpen, die vele mogelijkheden biedt voor boeiende ontmoetingen tussen verschillende perioden uit de geschiedenis, maar zijn hoofddoel was niet de geschiedenis van het oude Egypte voor te stellen. Voor hem is de geschiedenis slechts het decor voor een griezelverhaal met en passant wat historische informatie en ook heel veel non-informatie.

Cees van der Kooij